

Zitting 1981–1982

17 152

Wijziging van de inkomstenbelasting en van de loonbelasting (verlaging van de bejaardenaftrekken en van de arbeidsongeschiktheidsaftrekken), alsmede wijziging van de vermogensbelasting (afschaffing van de bejaardenaftrek en van de arbeidsongeschiktheidsaftrek)

C

NADER RAPPORT

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 4 november 1981

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw Kabinet van 16 oktober 1981, nr. 81, machtigde Uwe Majesteit de Raad van State, zijn advies betreffende het bovenvermelde ontwerp rechtstreeks aan ons te doen toekomen. Dit advies, gedateerd 30 oktober 1981, Nr. 811028/12, mogen wij U hierbij aanbieden.

1. De Raad heeft kennis genomen van de redenen die ons ertoe hebben gebracht om in afwijking van hetgeen in de Miljoenennota 1982 was aangekondigd voor te stellen de bejaardenaftrekken en de arbeidsongeschiktheidsaftrekken van de loon- en de inkomstenbelasting met ingang van 1 januari 1982 te verlagen in plaats van deze aftrekken volledig af te schaffen en te vervangen door een regeling in de vorm van een aftrek wegens buitengewone lasten. Uit de beperking van het voorstel tot het jaar 1982 maakt de Raad op dat de studie, welke is verricht omtrent de mogelijkheden tot vervanging van de aftrekken door een meer geïndividualiseerde regeling, nog niet tot het definitieve oordeel heeft geleid dat het in de Miljoenennota neergelegde standpunt, dat de tegemoetkoming voor bejaarden en arbeidsongeschikten in een (bijzondere) aftrek wegens buitengewone lasten dient te worden gevonden, moet worden verlaten. De Raad vraagt zich bij lezing van hetgeen

in de memorie van toelichting omtrent de resultaten van de evenbedoelde studie en onze overwegingen dienaangaande is vermeld echter af, of niet thans reeds kan worden geconcludeerd dat het onwaarschijnlijk moet worden geacht dat het definitieve oordeel anders zal uitvallen. De Raad haalt daarbij de in de memorie van toelichting benadrukte administratieve verwickelingen voor bejaarde hulpbehoevenden en de wenselijkheid van vereenvoudiging van de inkomstenbelasting aan als redenen om af te zien van de overwogen systeemwijziging.

Wij merken dienaangaande op dat wij ons definitief oordeel ter zake van de aftrekken thans nog moeten opschorten. Door Regering en parlement is als uitgangspunt aanvaard dat de bejaarden- en de arbeidsongeschiktheidsaftrekken van de loon- en de inkomstenbelasting in hun huidige vorm moeten worden afgeschaft (Tweede Kamer, zitting 1979–1980, 15 489, nr. 5). Dit uitgangspunt zou naar onze mening herijking behoeven alvorens de door de Raad bedoelde conclusie zou kunnen worden getrokken.

2. De Raad acht de in de memorie van toelichting gegeven motivering ter zake van de voor 1982 voorgestelde aftrekbedragen te summier omdat deze in wezen geen andere is dan dat de extra-kosten van hulp van derden waar-

op hulpbehoevenden kunnen zijn aangewezen «zo gezien op gemiddeld f 10 à f 12 per week kunnen worden geschat».

Wij zijn ons ervan bewust, dat de bedoelde schatting arbitrair is. Wij hebben dit in de memorie van toelichting in de paragraaf «Keuze van de maatregelen» ook tot uitdrukking gebracht. De hoogte van de door de Raad vermelde bedragen mag echter niet los worden gezien van de in de memorie van toelichting opgenomen paragraaf «Onderzoek» ter zake voorkomende uiteenzetting omtrent de aard en de omvang van de extra-kosten om welke het hier gaat.

Afgezien van de door ons gegeven motivering is de Raad van mening, dat de voorgestelde verlaging van de aftrekken ten opzichte van de voor 1981 geldende bedragen een te grote stap moet worden geacht. De Raad wijst daarbij in het bijzonder op de verzwaaring van lasten voor arbeidsongeschikten.

Zoals de Raad zelf reeds aangeeft, zijn er bezwaren van budgettaire aard die zich verzetten tegen een meer geleidelijke invoering van de voorgestelde verlagingen. Daarbij mag niet uit het oog worden verloren dat juist de positie van de arbeidsongeschikten een belangrijke reden is geweest voor de minder ver gaande aanpak voor 1982 met als gevolg een ombuiging

van 140 mln. in plaats van een ombuiging ter grootte van 250 mln. waarmee ten tijde van de Miljoenennota 1982 rekening werd gehouden. Door deze aanpak zijn de inkomenseffecten voor arbeidsongeschikten op een naar onze mening aanvaardbaar niveau gebracht.

3. Zoals de Raad reeds veronderstelt is de reden van het verlaten van de met ingang van 1981 ingevoerde differentiatie in de arbeidsongeschiktheidsaftrek naar de mate van de arbeidsongeschiktheid onder meer gelegen in de vermindering van de wenselijkheid van zulk een differentiatie bij het voorgestelde bedrag van f 636. In afwachting van de onder punt 1 bedoelde definitieve oordeelsvorming hebben wij daarom afgezien van halvering van het bedrag van f 636 voor de categorie arbeidsongeschikten voor wie in 1981 de lage arbeidsongeschiktheidsaftrek geldt.

4. Het verheugt ons dat de Raad te kennen geeft, dat de in de memorie van toelichting gegeven motivering voor algehele afschaffing van de bejaarden- en de arbeidsongeschiktheidsaftrek in de vermogensbelasting sluitend is. De Raad meent echter, dat ons voorstel een onevenredig zware extra-belasting kan betekenen voor bij voorbeeld de vele bejaarden met een bescheiden inkomen, doch met enig vermogen, veelal uit niet meer bestaande dan de eigen woning. Een geleidelijke invoering van de voorgestelde afschaffing zou naar 's Raads oordeel in elk geval wenselijk zijn.

Naar aanleiding hiervan merken wij op, dat juist voor de groep waarop de Raad doelt – bejaarden met een bescheiden inkomen, doch met enig vermogen, veelal uit niet meer bestaande dan een eigen woning – per 1 januari 1981 een aanzienlijke verlichting in de vermogensbelasting is aangebracht in de vorm van de met ingang van die datum ingevoerde oudedagsvrijstelling. Deze vrijstelling zal vooral toepassing vinden bij de door de Raad genoemde groep van belastingplichtigen. Zij belooft per 1 januari 1982 voor gehuwden van 65 t/m 74 jaar met een bescheiden pensioen bijna f 200 000. Door deze vrijstelling zullen vorenbedoelde belastingplichtigen veelal niet meer voor heffing van de vermogensbelasting in aanmerking komen, aan welk feit handhaving of afschaffing van de bejaarden- en de arbeidsongeschiktheidsaftrek niet veel toe- of afdoet. Hierbij speelt uiteraard ook de belastingvrije som een rol (per

1 januari 1982 in tariefgroep 3 en 4 onderscheidenlijk f 78 000 en f 96 000). Voor sommige belastingplichtigen is bovendien de eveneens per 1 januari 1981 ingevoerde interingsvrijstelling van belang.

Dit geheel overziende menen wij dat belastingplichtigen die ook na de wijzigingen per 1 januari 1981 in aanmerking komen voor de vermogensbelasting over een zodanig vermogen – en veelal ook inkomen – beschikken, dat afschaffing van de bejaarden- en de arbeidsongeschiktheidsaftrek van de vermogensbelasting niet op overwegende bezwaren behoeft te stuiten. Wij menen dan ook bij ons voorstel van algehele afschaffing per 1 januari 1983 te kunnen blijven.

5. Naar aanleiding van de opmerking van de Raad dat de vermelding van het woord «regeerakkoord» in de paragraaf «Keuze van de maatregelen» van de memorie van toelichting niet ongewijzigd kan blijven, hebben wij de memorie van toelichting aangepast.

Wij veroorloven ons U in overweging te geven het hierbij gevoegde ontwerp van wet en de overeenkomstig het vorenstaande gewijzigde memorie van toelichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zenden.

De Minister van Financiën,
A. P. J. M. M. van der Stee

De Staatssecretaris van Financiën,
J. C. Kombrink